

Seuloustyöt ja niiden tuloksia Turun linalla.

Pillä aikaa kun on odotettu mielipiteiden kypsy-
systä Turun linan restaurointityösuunnitelman
ratkaisemiseksi, on ollut pakko pillä tuon tuos-
takin toimeenpanema korjauksista linan pahim-
min raukeamisen vaarassa olleiden osien vaharoi-
tamiseksi. Näitä töitä tehdessä on linan pak-
suista muureista paljastunut yhta ja toista, jota
ei ennen ole tunnuttu. Milloin on satunnainen
kepeäni seinässä johtanut löytämään entisen ovi-
reijan tai käytävän, milloin on muuten otettu aiko-
jen kuluessa tapahtuneissa muodosteluissa tukki-
tuiden ja myöhemmiltä sukupolvilta unohtettiin
jäätneiden laitteiden perille. Myöskin irtouai-
sia esineitä on työmiesten vatsara tai lapios esille
tuomut, ja nämä ^{löydät} ovat antaneet aiheita niiden kalteen
saamiseksi toimeenpanemaan vartinaiset Seuloust-
työt.

Kesällä v. 1900 ja pillä seuraavana talvena, joh-
loin korjattiin linan ikkunoita, poistettiin vanhat
viljelaarit ja puhdistettiin paikkoja aikojen kuluessa
kerlynneestä sorasta, seulottiin myöskin paikkapai-
koin tämmä soraa ennen poiskulettamista, ja huomatiin
pillätavoin saadon odottamattomia tuloksia. Kir-
joitelmassaan "Om de nyaste pyrtten och uppäckterna
i Åbo Slotet" mainitsee Jac Ahrenberg m. m. linan
pohjoisessa siipirakennuksessa tavatun lämmityslai-
teksen runista kalteen saadun runsaasti löytöjä, niiden
joukossa noin 30 rahaa, joista kirjokilja saavos: "de
finnas mynt med icke bluten krona ä mynttecken,
i Finsk Tiaskrift T. L. 1901 siv. 32-43.

Ään har man på annat sätt
kunnet rästat på bord de under tiden
tygg vi utjorde om byggnadsarbetena
igen bygd inräknings, &

tämf.

2. Joulku ja tammikuun aikana ainakin kerran kukaan. Joka
Erik XIV. Muistakin paikoin lienee lisäksi seuloitusta
toimitettu, mutta ainakin seuloitiin ^{Sorasta, joka oletettiin} eteläisen
piipirakennuksen länsipäässä 3ta kerroksella ku-
raajan puolella olevasta huoneesta. Yälle jääneen
osan seuloittamisen kirjallisuutta on kaivettu
toimitukseen kesällä v. 1901.

Viimeksi kuluneena kesänä jatkettiin kaikkien Nor-
jansuolaisten jälleen, ja niiden yhteydessä toimitettavia
seuloitusta varten oli läänin kertaan kustannusarvioihin
olella 500 markkan suuruisen erä. Tällä summalla
rahamäärällä voitiin sellaista työtä käyttää
kuin tila ja olosuhteet sallivat mainitussa tarkoituk-
sessa työskentellessä noin 20 päivää. Työt joiden johto
oli uskottu allekirjoittaneelle kohdistuivat tällä kertaa
pääasiassa edellisissä korjauksissa karsaintuneiden
Soralaisten seuloitukseen tutkintaan, etenkin sellaisiin,
jotka olivat lähimmän vaarassa sekaantua muihin.
Tässä tarkoituksessa seuloitiin pohjoisessa piipiraken-
nuksessa kunnasta, eteläisessä kahdesta eri paikasta
sekä sitapailti ulkopuolella linnaa n. k. vankipihal-
la eteläisen piipirakennuksen itäpään kohdalla ja
sitapihalla samannäköisen piipirakennuksen itäpäädyen
seinustalta otettu multa. Molemmista viimeksi maini-
nituissa kohdissa kaivettiin maata muurien luoksi
lehtyjä noin maanpinnan tasalle tai vähän yläpuolelle
ulottuvia varasteita varten.

Näiden tutkimusten kautta saatiin talteen kaik-
kiaan noin 320 esinettä niihin lukematta sellaisia kuin
kivi- ja saviasiemeniä, polasia, piikiven kappaleita, nauvoja,
kiskoja, metallimöhkäleitä, tummattomia eteneiden katkelmia

1) Kirjoittaja tarkoittaa nähtävästi muutamia niiden jou-
kossa olevaa kruunubrakteaalia 1200-luvun lopulta.

2) Analecta Archeologica Fennica Sarjan viikossa 1 jul-
kaisussa Turun linnan asemapiirroksissa merkityt 115.

4. Siin Hildebrand ki mainitso tähän ryhmään kuulu-
via krumbrakteatteja, joiden krummaolisi sädeketa-
ympäriksi, mutta kyllä kirjainbrakteatteja Maunu
Lalolukon ja hänen seuraajansa ajoilta, joissa sama
sädeketa esiintyy. On siis löydytty vielä näinikin ta-
maan aikaan. Kuvaamme tästä samantyyppisen krum-
maolteen ilman merkkiä krummaolteen
mubrakteaatin Porvoosta Rantamäellä. Puheena olevis-
ta krumbrakteateista löydettiin yksi (ilman sädeketaa)
Vankkipohalta, 2 ennen mainitusta huoneesta eläisen
piipirakemuksen 3^{nessä} kerrokselta, josta muuten
löydettiin kaikkiaan 39 rahaa, niiden joukossa myöskin
mainitut kaksi kirjainbrakteattia. Muista brakteaa-
teista on 9 1300 luvun loppupuolelta, 8 venäläistä puo-
librakteaattia ja 2 särkyneisen tania määräämätöntä

Kaksipuolisista hopearahasta ovat vanhimmat
1300 luvun keskivaikeilta (2 kpp) ja jakautuvat muuten
Maunu Erikinpojan (6 kpp), Erik ^{XIII} Pommerslaisten (1 kpp, ni-
den joukossa muuten harvinainen Turun Sterlingit), Kristoffe-
rin (2 kpp, "hvideja"), Kaarle Knuttiinpojan (1 Turun äyrityinen)
Kristian II:n (3 kpp, klippingeja), Juhana III (3 kpp) ja Kaar-
le IX (1 kpp) aikoihin. ^{sestä 8 venäläistä 1500 ja 1600 luvuilta} Neljä hopearahaa on koistaisek-
si määräämättä osaksi vaellinaisen puhdistamisen tania.
Kuparirahat ovat ruotsalaisia ja vuosilta 1616 - 35 - 69,
- 71 - 81, 1716 - 19, - 49 ja 1819 sekä siläpaitti läyriin ja 2
klippingirahaa Vaasakuminkäiden ajoilta ja 4 ven-
äläinen myöhemmillä ajoilla.

Muista löydoistä mainittakoon 2 molenkärkettä
joista 2 ruodolla varustettua - toinen kärjeltään lehtimäi-
nen, toinen katkennut ja epävarma - sekä 18 holkilla varus-
tettua keskiajalla yleistä muotoa, osa n. k. "dalpitar" 9
Ratsastuksessa tarvittavia esineitä löydettiin kammus

1) Hildebrand Sv. M. tid I sid. 847

2) Hildebrand. Sv. M. tid II kuv. 630-633 sid. 644.

5. noin 1300 luonne, ja hevosseen kuuluvia esineitä, praitti-
 kengän katkelmia ja nauvoja, krappa keskiaikaisista muo-
 toa. Viimeksi mainittu on lehty puoligympyrään tai-
 vutetusta hammasreunaisesta rautalevystä, jonka
 kuperalle puolelle on kiinnitetty kahdesta yhdeksi-
 kiittävällä rautapuitokosta lehty kädensija. Mestuk-
seen kuuluvista esineistä mainittakoon käden suoju-
siskan kahvasta sekä asuntoihin kuuluvista yksi-
keskiaikaisen julkilukon ("bülläs") ja yksi nykyaän
yläistä muotoa olevan ovilukon avain. Koristeista
ansaitsee erittäin mainitsemista muuan tärkeäyt
kamallinen hopeaformus sekä luultavasti johon-
kin kaulanauhasta solkeen tai muuhun sellaiseen
kuulunut pitkäkäs metallilevy, jossa on emalje-
rusottalaisen
Katla Krabbe af Kragholm suvun vaakuna
muistuttava kuvio. (Kuv. 2.)
tumman sinisellä pohjalla) puuasteine (seurustan
sieneen ympäröimällä

Löydöjen joukossa saattaisi vielä olla
 yhtä ja toista mainittavaa, mutta saamme lähtä
 kertaa tyytyä tähän ylimalkaiseen luettelemiseen,
 koska ~~se~~ detaljeeratunpi esitys vaatisi niiden
 lähempää tutkimista johonka löte-kirjoittelmaa
 varten ei ole tilaisuutta. Ylläolevastakin käy sel-
 ville, että tähän astiset seuloustyöt Turun limalla
 eivät ole olleet tuloksittia.

Talteen saadut löydöt, jotka jo itsessään ovat
 hauskoja lisä tähän asti niukkoihin keskiaikaisiin
 jätteihimme, saavat vielä suurempaa merkitystä
 sikäli kun niitä voidaan käyttää rakennushistorial-
 listen seikkojen apuna käyttäin ajanmääräjinä ra-
 kennuksen tai sen osien ajalle tai selvittämisen niiden
 tarkoitusta. Lra Ahrenberg puhussaan Turun
 liman uusimmista löydäistä, jansse tähän seikkaan
 Verlaa Berg: Slotteruinen på Rånghildsholmen. Kw 59.

6. Huomiota, kun hän sen johdosta, että usein mainittu
 lämmityskaitoksen uunista olleesta porasta - jolla uu-
 ni varlavastan näköy löytelyä pitoin kun se on luki-
 löydettiin noin 30 rahaa, tekee hypoteettin: Skulle
 denna värdiga ugn, hvilken tjänat till värmekälla för
 flottets bostadskam, tillika i tiden varit den ugn
 där myntmästaren göt den koppars och det silfver,
 svarar han sedan klippde till 300 mynt? "Vaikka
 allekirjoittanut kavohtaa näin rohkeita hypotee-
 seji",²⁾ pitää kuitenkin mahdollisena, että tähänkin
 asti kehdyistä, etenkin rahalöydäistä on rakennus-
 osien ikää arvioitessa apua. Tähdön tässäkohden
 vaan huomauttaa sitä seikkaa, että Vauhau liinan
 eteläisen siipirakennuksen 3^{nessä} kerroksesta on
 löytynyt rahoja 1200 luvun lopulta ja 1200 luvun alulta.
 Olisi tietysti tarpeellista saada riittävästi selvi-
 tetyksi, mitenkä rahat ovat lämsä joutuneet,
 ennen kuin sille ehdotonta todistusvoimaa raken-
 nuksen suhteen voisi antaa. Tässäkohden tähdon
 vaan kiinnittää lukijan huomiot siihen, että po-
 ra, josta rahat löytyivät, on osaksi löytöhuoneen lattia-
 täyltettä, osaksi joudunesta kattoholvilla syntyneet-
 tä, johonka lisäksi lienee sekaantunut kattoholvin
 päällä 4^{nessä} kerroksella olevan huoneen lattia-
 ja ~~lattia~~ ^{lattia} kattoläyte.³⁾ Lattialäyte taas näyttää olleen
 pääasiallisesti hiekkaa, johonka holvin jouduttua on
 tiilen ja kalkkilaastin poraa sekaantunut. Täyltteen-
 si luodusta hiekasta eivät rahat todennäköisesti ole
 olleet ennen ~~hiekkan~~ ^{hiekkan} ylästuomista. Tihenkään otak-
 sumiseen että löytöhuoneessa olisi aikoinaan
 ollut joku rahakokoelma, eivät löytöseikat anna

1) Ennen mainitun kirjoitus Finsk Tidningsblad: T. L. siv 41-42.

2) "Vertaa muuten" An myöhempiä arvelua myntihuoneesta turun
^{olei pyörittäjä} liinasta ³⁰⁰ klottis Byggnadshistoria siv. 32-33 sekä polyapiirroks-
 lista

3) Kysymyksestä olevista huoneista, ~~hauo~~ ^{hauo} jaista 4^{nessä} kerroksella
 oleva on Ch. Ch. in polyapiirroksissa merkitty n:lla 164. Hauotaan
 piirrosten selityksessä: 175, "Tomt välf rum, med en 3de brokig

mygg, som varit igensmurad utom ett litet hål, att tränga
 sig in igenom;" ja 164y. an. "Toma rum, som fodra öfver allt
 Reparation": Polyapiirroksel selityksineen ovat vuodelta 1770.

7
Tärkeeksi aiheksi, vaikkakin näiden huonei-
den vieressä olisi ollut myyntimestarin "ostolle"
ja myyntet" kuten Jac Ahrenberg arvelee. "Ei siis
tunnu olevan ajateltavissa juuri muuta mahdol-
lisuutta kuin että rahat ovat löytöpaikkaansa
kullest huoneiden jo olessa valmiina ja yksitel-
ten hukkuneet lattiarakoihin tai munnalle ja siten
säilyneet siilossaan meidän päiviin!" Jos olettaa-
kin jonkun aikaa kuluneen ennen kuin tähän aikaan
vielä luultavasti ^{yksinomaan} Ruotsissa löytynyt leimattu raha²⁾
ermästi käyväntöön täällä, niin todistaisivat nämä
rahatöydöt liiman eteläisen Piipirakennuksen
alleen valmiina ~~kolmi-~~ mahdollisesti neliker-
roksena ainakin ^{noin} 1300 ^{parhaimmilla} kappaleella.³⁾

Paljon muuta ajatusräyhksissä tärkeitä huo-
mioita olisi epäilemättä tehty, jos kaikki lii-
nan komeroista aikaisemminissakin korjauksissa
poistettu sorra olisi tullut seuratuksi ja seu-
laustys²⁾ tehty tarpeellisella asiantuntemuksella.
Toivottavasti vastaisuudessa toimitettava tut-
kimus kaiken liimalta poistettavan sorran suhteen
tulee tuomaan esille uusia apuneuvoja liiman
ijän määrämiseksi.

^{ny} Juhani Rinne.

